

SOBRE L'ITINERARI DE LA TRAVESSA MATAGALLS-MONTSERRAT

CARLES ALBESA I RIBA

L'any 1972 celebràvem el cinquantenari del Club. Entre els nombrosos actes que s'organitzaren per commemorar l'efemèride, en destacava un de força insòlit: la Travessia Matagalls-Montserrat en menys de 24 hores. En vista de la bona acceptació que tingué la prova, a la qual participaren 159 excursionistes, es decidí repetir-la cada dos anys. La seva popularitat

augmentà progressivament i després de la novena edició (any 1988), que assolí una participació de 2.285 marxadors, passà a fer-se cada any.

El 6 de setembre de 1994, el diari esportiu Sport en parlava d'aquesta manera: «S'ha dit que la nit de la Matagalls-Montserrat és una nit màgica, i potser és cert. Només cal contemplar a distància el camí de llum que dibuixen les llanternes dels participants en la foscor de la nit, o

veure l'espectacle d'amics i de familiars animant-los a les cruïlles de les carreteres per corroborar aquesta afirmació. En arribar a Montserrat, al cap d'una estona del "mai més" de ritual, no és estrany de sentir converses sobre possibles canvis de tàctica de cara a la marxa de l'any següent. Crea addicció? Això no s'ha pogut provar, però és evident que crea companyonia i un ambient excel·lent. Maratonians, excursionistes, practicants de jogging i caminaires coincideixen en una marxa en la qual no hi ha guanyadors: tothom que hi participa guanya si arriba a Montserrat en menys de 24 hores».

És veritat que no s'ha demostrat que la Matagalls-Montserrat creï addicció, tal com amb bon sentit de l'humor deia l'anònim periodista. Però el cert és que bastants participants l'han repetida, alguns fins i tot en nombroses ocasions, com és el cas, entre altres, de Martí Santamaria i Francesc Alavedra, que ja deuen apropar-se a la vintena de vegades.

Comentant amb ells el nou camí de pujada a Montserrat, vàrem recordar alguns dels canvis que s'han produït a l'itinerari al llarg dels anys. Els més importants han afectat el Montseny, el massís de Sant Llorenç del Munt i la pujada a Montserrat.

Cronològicament, la pujada a Montserrat va ser el primer tram que s'hagué de modificar, ja que

XIFRES DE LA MATAGALLS-MONTSERRAT

ANY	SORTITS	ARRIBATS	%ARRIBATS	MITJANATEMPS
1972	159	53	33,3	21h 40min
1974	253	115	45,4	21h 21min
1976	396	142	35,9	21h 32min
1978	475	202	42,5	21h 05min
1980	650	352	54,2	20h 37min
1982	915	518	56,6	20h 29min
1984	1325	718	54,2	19h 40min
1986	1794	1089	60,7	19h 36min
1988	2285	1363	59,6	19h 40min
1989	1867	1061	56,9	19h 22min
1990	2453	1434	58,5	19h 31min
1991	2469	1357	54,9	19h 36min
1992	2656	1309	49,3	19h 53min
1993	2969	1647	55,5	19h 41min
1994	2856	1633	57,2	19h 36min
1995	2561	1463	57,1	19h 50min
1996	2309	1298	56,2	19h 45min
1997	2246	1212	54	19h 30min
1998	2064	1333	64,6	18h 40min
1999	2109	1270	60,2	18h 28min
2000	1914	1191	62,2	18h 40min
2001	1706	1105	64,8	18h 37min

l'incendi de l'estiu de 1988 (9ª edició) obligà a substituir el pas habitual de la drecera de l'Agrella, pel camí dels Apòstols, també anomenat dels Pelegrins o de Tres Quarts.

L'any següent es decidí pujar per la font de les Guilleumes. Però després d'utilitzar aquesta ruta en onze edicions consecutives, s'hagué d'abandonar l'any 2000, a causa de l'aiguat que la destruï i de les obres posteriors a la via del cremallera. En els dos últims anys s'ha tornat al camí dels Apòstols.

El massís de Sant Llorenç del Munt es traspassava, en les onze primeres edicions, per la canal de Santa Agnès, la cova del Drac i la canal del Pi Tort, una ruta dreturera, lògica i de gran bellesa. L'any 1991, però, el Servei de Parcs Naturals prohibí de passar-hi al·legant que es malmetia greument el sòl i autoritzà un itinerari alternatiu per la carena de l'Illa, coll

el camí esmentat, propicià un acord amb la direcció del Parc del Montseny i a partir del 1998 (19ª edició) la Travessa Matagalls-Montserrat porta un afegitó que diu «sortida de coll Formic».

Des d'aleshores, les persones que els caps de setmana visiten aquesta zona del parc reben, per mà dels guardes, un fulletó titulat "Restauració del camí del Matagalls", que acaba així: «Per tal de garantir la preservació del medi natural del parc i l'accés ordenat a la muntanya, la Diputació de Barcelona ha iniciat un programa de restauració de l'itinerari al Matagalls, que comprèn la recuperació de les zones més erosionades i la definició d'un sender senyalitzat. Per assolir uns bons resultats en aquest projecte cal la col·laboració de tothom i, molt especialment, del món excursionista, sempre sensible a les iniciatives

problemes (en aquest cas segurs) derivats de passar per certes finques de propietat privada.

Hi ha hagut, encara, altres canvis al llarg de les vint-i-dues edicions, si bé es tracta de modificacions menors que responien a causes molt puntuals. Dos d'aquests canvis tingueren, però, una certa importància, tot i que per ser força remots ja pocs els recorden. Em refereixo al que es produí el 1978 (4ª edició) al pla de la Garga, entre el coll de can Taló i el pont de les Ferreries,

Els autèntics protagonistes de la jornada

Llarg i coll de Grua, que és el que es continua fent. D'aquest canvi se'n derivaren moltes conseqüències, la més important i poc desitjable de les quals ha estat haver de creuar els vials asfaltats de dues urbanitzacions (Cavall Bernat i les Pedritxes). També va comportar que s'allargués el quilometratge de la travessa.

Al Montseny, segons un estudi encarregat pel Servei de Parcs Naturals, uns problemes semblants afectaven el camí del Matagalls al coll Formic. Però la manca d'espai suficient en aquest coll no permetia traslladar-hi la sortida de la travessa. Finalment, l'esplanada que s'hi féu per habilitar un pàrquing i el projecte de restaurar

adreçades a la conservació dels valors naturals. Cal remarcar la cooperació del Club Excursionista de Gràcia, que ha permès que la tradicional travessa Matagalls-Montserrat adopti coll Formic com a punt de sortida».

Uns anys abans, el 1995 (16ª edició), es produí un altre canvi, com a resultat del qual, des del coll Formic a Aiguafreda se segueix el camí que travessa tot el pla de la Calma fins al collet de Sant Martí, al peu del Tagamanent, on comença la baixada cap a Aiguafreda. És més llarg que el camí de la Móra i la vall del Pujol o de Picamena, que se seguia des de la primera edició, però té l'avantatge de ser d'ús públic i evitar, per tant, possibles

quan els camins més o menys paral·lels a la carretera de Centelles a Sant Feliu de Codines foren substituïts pels més interessants que recorren per la carena del cingle superior de Bertí, pel collet del Fabregar i el de l'Escopeter.

L'altre canvi tingué lloc l'any 1980 (5ª edició), quan l'establiment d'un centre de tècniques de relaxació i ioga (Fundació Guasch) a la masia de les Pujades, obligà a desviar cap al nord, per l'Era de les Cases i Sant Julià d'Uixols, la ruta que condueix als Plans de Gallifa, la qual encara se segueix.

Sóc conscient que aquest ball de topònims pot resultar monòton, però potser comença a ser hora de deixar escrita la petita història de la

Matagalls-Montserrat. Una travessa que al llarg de vint-i-dues edicions ha reunit gairebé 38.500 participants.

Observant la taula que clou aquest article permet veure que el nombre de participants ha seguit una progressió creixent fins assolir el zenit l'any 1993, a partir del qual s'ha invertit la tendència.

Pel que fa al quilometratge, ha anat variant en funció de l'itinerari: des de 78,5 a 86,5 quilòmetres. Actualment té poc més de 83 km. A l'inici del present article dèiem que la instauració de la Travessa Matagalls-Montserrat fou un fet força insòlit, ja que el 1972 no hi havia cap marxa d'aquestes característiques. L'any 2000, segons el calendari de caminades de Catalunya que edita la FEEC, s'organitzaren 25 marxes de resistència (qualificació que es dona a les que tenen més de 45 km). Cap marxa d'aquest tipus, inclosa la Matagalls-Montserrat, que és la degana i la que reuneix més participants, pot deixar d'acusar els efectes d'una oferta tan nombrosa i diversificada. Aquesta seria, però, una anàlisi que ultrapassa el propòsit d'aquestes línies, les quals només pretenen deixar constància d'unes dades per a la petita història de la Travessa Matagalls-Montserrat, no pas fer-ne interpretacions.

Entre el kilòmetre sis i onze de la nova ruta

La travessa d'enguany, feta el 14 i 15 de setembre de 2002, ha reunit 2076 participants, dels quals l'han acabada 1242, o sigui el 59.8%. (Recordem que el més veterà de tots ha estat el terrassenc Arcadi Casas, de 81 anys, un participant habitual a la marxa).

Quant a l'itinerari, s'ha de dir que les obres de construcció d'una carretera han interceptat el camí del grau de Tres Quarts i han obligat a utilitzar-ne una variant. Cal esperar que acabades les obres es restauri aquest tradicional camí d'accés al pla de la Garga des de la Vall del Congost. ■

El cim del Matagalls